

Jeff VanderMeer **Absoluce**

Přeložil Pavel Bakič

ARGO

Jeff VanderMeer

ABSOLUCE

Jižní Zóna, svazek čtvrtý

Z anglického originálu *Absolution*, vydaného v roce 2024
nakladatelstvím MCD / Farrar, Straus and Giroux

v New Yorku, přeložil Pavel Bakič.

Ilustrace na obálce Pablo Delcan.

Sazba Ivan Mráz.

Odpovědný redaktor Martin Šust.

Jazykový redaktor Patrik Linhart.

Korektorka Ludmila Böhmová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

V roce 2026 vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

www.argo.cz, argo@argo.cz,

jako svou 6 049. publikaci,

204. svazek edice Fantastika.

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4947-0

Aktuality o našich titulech můžete sledovat

na www.facebook.com/argo.cz,

o fantastice na www.facebook.com/fantastikavargu

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

tel.: 226 519 383, e-mail: odbyt@kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit

v internetovém knihkupectví

www.firma.kosmas.cz

„Přijde oheň, který zná tvé jméno.“

MĚSTO MRTVÝCH

DVACET LET PŘED OBLASTÍ X

001: BIOLOGOVÉ

Kdysi, zněl příběh, pobývali na Zapomenutém pobřeží biologové, a to v takovém počtu, že když prošli, otrásala se za nimi zem. Zapálení muži a ženy, kteří se bez varování dobovačně rozkročili nad terénem, kam je vyslala vláda, a byli financováni penězi v podobě zakopaných zlatých prutů, které se na rozdíl od peněz uložených v bance nemohly rozpadnout ani ztratit na hodnotě. A proto, tvrdili konspirační teoretici ve Vesnickém baru, dorazili biologové tak shrbení a obtěžkaní takovou vahou. Neměli batohy plné zásob a jídla, ale zlata.

Že se biologové podle přání síly nebo sil, které je na Zapomenuté pobřeží vyslaly, neměli nechat ovládat směnným obchodem, ale měli zůstat izolovaní, nespoutaní sousedskou vzájemností, která držela Zapomenuté pobřeží pohromadě tak dlouho.

Že biologové byli do věci *zapletení*, že si svou roli uvědomovali, což podle názoru Starouše Jima bylo podstatné. Museli do ní být zapletení, jinak by už totiž osazenstvo Vesnického baru nemohlo ten příběh vyprávět. Kdyby totiž zapletení nebyli, vyprávění příběhu by v určitou chvíli vedlo k tomu, že se příběh ohlédne a vypravěče zatratí.

V začátcích bádání biologové s nasazenými žlutými rukavicemi provedli řadu rituálů, postupně stále tajemnějších. S puntičkářskou precizností trhali na bahnitých mělčinách drny místních travin, pinzetami ukládali útržky do zkumavek. Do kovových krabiček strkali kousky kůry se skvrnami lišejníků. Velké i malé skleněné nádoby jim umožnily odebrat vzorky zvláštních vodních živočichů jako raků a žábronošů.

V noci spali ve spacácích, které zrodil kosmický věk, a chvílemi vypadali jako předvoj mimozemské invaze: tetelivé stříbrné kokony na pozadí tmavě zelených zalesněných ostrůvků, zlaté záplavy rákosí a neurčitě šedo-hnědého říčního bahna posetého dírkami krabů houslistů.

Rozhodnutí provést předběžný průzkum a pak, později, rozbít tábor dál od pobřeží, přijal kdosi na vyšších místech. Kdosi v dálce, podle koho by stálý tábor na pláži „působil vychloubačně“, jak si jeden biolog zapsal do deníku.

(Do dochovaného deníku se dali brouci a plíseň a získal vzhled muzejního exponátu, daný pronikavými odstíny zelené a stopami vody, které se spíše podobaly záznamům o střídání přílivu a odlivu. Starouš Jim, zatímco četl vybledlé tužkou psané záznamy, po té falešné linii pobřeží nejednou přejel rukou, pak ale téměř bájeví pomyslel na kontaminaci a založil deník zpátky.)

Proč biology kdosi poslal, na to nikdo z místních nikdy nedostal přímou odpověď. Alespoň tolik Starouš Jim ze záznamů věděl, existoval totiž rozkaz, podle kterého se „těmhle lidem“ přímá odpověď dát nesměla. Možná ale nesešlo ani na tom, většina místních totiž odjakživa viděla státní instituce jako nájezdnicou hydru. „Ohýbavá“ odpověď, jak ji jeden z nich označil, jen potvrzovala dávné podezření, touhu, která v nich klíčila odnepaměti: mít pokoj, v pokoji se oddávat jakémukoli rozkladu a rozpadu nebo – ano – poklidu, o který v oněch divokých a krásných končinách stáli.

Chlapáček Slim, místní dvacetiletý vychrtlík, o kterém se při zběžném pohledu zdálo, že se v té době honosil zárnou kariérou v krádežích poklic od kol a lovu jelenů mimo sezónu, v záznamech prohlašoval o biologích ledacos. Tak například tvrdil, že jednoho viděl, jak „vyskočil do vzduchu a chytil vážku do zubů“, přičemž křepký biolog provedl tento kousek s takovou finesou, že vyplivl nezraněný hmyz do sklenice, ve které se chvěl jako zmatený rozmazaný smaragd a netušil, co se vlastně stalo.

Už tehdy, téměř od začátku, se biologové v očích místních měnili z čehosi lidského v cosi prazvláštního. Někdo z místních třeba šel na

Zapomenutém pobřeží po zarostlé cestičce, zahlédl koutkem oka biologa a nevěděl, co to přesně spatřil.

Nic z toho, k čemu došlo dál, s názory místních v základu nehnulo, pokud byl Starouš Jim schopný říct.

002: KAVALERIE

Kromě vybavení a zásob si biologové přinesli na Zapomenuté pobřeží taky určité břemeno a ještě před založením základního tábora se je s úlevou připravili vypustit do močálů.

Z toho, jak o přesunu svých neskladných svěřenců na místo vypuštění hovořili, bylo znát, že jim břemeno někdo uložil. Že jsou v tomto konkrétním ohledu spřízněni s místními, protože navzdory připojeným dokumentům, navzdory vůčihlednému renomé, jemuž se univerzitní sponzoři břemene těšili, jim nebylo známo, jak k onomu uložení vlastně došlo.

„Nemohli jsme se dočkat, až budeme mít volné ruce a pustíme se do svých přehledových výzkumů,“ zapsala si Vedoucí 1, zatímco Vedoucí 2 si poznamenala, že „megafauna vždycky zaujme časopisy, ale já bych radši pozorovala bublinkové pevnosti raků na bahniscích, protože toho o jejich počínání víme tak málo“.

V průběhu prvního týdne po příchodu na Zapomenuté pobřeží totiž biologové vypustili do místních ekosystémů aligátory, které si přivezli z končin ležících sto padesát kilometrů jižněji. Místní o tomto plánu povětšinou neměli ponětí ještě několik dalších týdnů, Staroušovi Jimovi nebylo jasné proč. Když se o něm dozvěděli, vysloužilo to expedici návštěvu okresního šerifa, který se od udělení pokuty, nebo dokonce varování, nechal odradit jedině předložením početných povolení od federální vlády. Nebo, slovy Chlapáčka Slima: „Naježili lejstra, panstvo. Biologové kvůli těm aligátorům naježili lejstra.“

Místní ale měli proti experimentu i obecnější, praktičtější výhradu, než že se jim o něm neřeklo.

„Jako by tu už deset tisíc aligátorů nebylo i bez toho,“ pronesl nevěřičně Chlapáčekův kamarád Opilý koráb, když věc konečně vyšla najevo. „Jako by tu už aligátorů nebylo sto milionů. I bez toho.“

„Opilý koráb“ byla přezdívka, kterou Chlapáček ve Vesnickém baru pokřtil tamního rezidentního alkoholika-básníka – literáta, který ovšem nepohrdl trochou toho nočního pytláčení s baterkou, a především pistolí. (Starouš Jim už měl načtenou Chlapáčekovu složku a narážka na obskurního francouzského básníka ho nepřekvapila. Prvnímu dojmu navzdory býval Chlapáček dobrý student a na vysoké se hodně věnoval anglickému jazyku a literatuře, ale pak studium pro nedostatek peněz opustil.)

Pokud biologové věděli, čtveřice velkých patnáctiletých aligátorů byla pochytaná v divočině. Ale po krajích stránek, kde často vzkvétala zase jiná pravda, se Starouš Jim ve složkách dočetl zkratkovité údaje určující původ zvířat jinak. Tři se shodou náhod podařilo získat z kočovných zvěřinců a čtvrté – největší samice, „kódové označení Šmak“ – pocházelo z jakéhosi dřívějšího experimentu Centrály. Údajný univerzitní sponzor neexistoval.

Na místě vypuštění aligátoři nejprve pod vlivem anestetik dostali nastavitelný měkký postroj, který podle příslibu v poznámkách k experimentu „měl potřebnou pružnost, aby nesklouzl ani plaza neohrozil“. Uchycený k němu byl tenký, ale silný pogumovaný drát vedoucí k radiopřijímači zasazenému do rotoru, který zas byl uchycený k plováku. Po vybití baterie se vysílač v plováku měl z rotoru napájet díky pohybu plaza ve vodě a příležitostně díky větru, to když zvíře vyleze na pevninu.

Zkouška inovativního vybavení v terénním provozu patřila mezi vytyčené cíle, prvořadým záměrem však bylo čistě zjištění, zda se aligátoři mokřinami a propojenými vodními cestami vrátí na svá dřívější místa. Jak vlastně těla rozumějí krajině? Jak vzkvétá nebo chřadne mysl, která dosud zůstává naladěná na vzdálenou frekvenci?

„Jinými slovy: dalo by se při nasazení těchto plazů do oblastí s podstavem očekávat, že tam zůstanou?“ Otázku položila Vedoucí 1 a parafrázovala zadání uložené jim zvenčí, rovněž jako „zástěrka“ svého druhu. „Jak je takové zvíře věrné teritoriu? Jaké stresory by v novém prostředí mohly věrnost teritoriu podnitit? Musely by se nad rámec dejme tomu ‚normálních‘ adaptací objevit dejme tomu ‚kulturní mutace‘?“

Starouš Jim v tom viděl náznak duševního života, který se mu vůbec nechtěl líbit, ale Centrála po kraji přepisu načmárala jen tolik, že si Vedoucí 1 a 2 během výcviku vytvořily „úzké pouto“.

To přece nemohl být relevantní údaj?

Navzdory událostem, které následovaly, bylo ve vesnici později možné setkat se s označením čtveřice aligátorů za Kavalerii. Ve sveřepé a neutuchající obrazotvornosti Zapomenutého pobřeží zůstávala Kavalerie trvalá a věčná, stále v ní rejčila močály a bažinami. Stále žila i jinde než ve vzpomínkách, hýčkaná, a přece obávaná, takže se „Kavalerii“ v pozdějších letech připisoval leccjaký nevysvětlený „incident“, možná pro klid duše.

V den vypuštění aligátorů se biologové shromáždili na vyvýšeném valu na kraji jezera, které směrem k pevnině napájelo bažinu a směrem k moři močál, na kraji pomezního území se sladkou vodou brakického rázu – ani ryba, ani rak.

Bylo jasno a větrno, zářivě modrou oblohou se míhaly tři vlaštovky. Sedativy omámení plazi obdrželi postroj a nacházeli se ve schránkách připomínajících ohromné, podlouhlé chladič boxy s odnímatelnými víky z pletiva a shrnovacími dveřmi vepředu. V oficiálním deníku výpravy nic nenasvědčovalo, že při vypuštění došlo k chybám nebo přešlapům, Vedoucí 2 si však později zapsala do deníku, že „ta chvíle působila nejistě, napjatě, významněji než samotný důvod vypuštění“.

Vedoucí 1 a 2 zřejmě v kontextu své ostatní práce nepokládaly vypuštění za dost důležité, aby z něj vznikl videozáznam. Medik týmu neurčitě mluvil o „pár fotkách“, které se v archivech Centrály nenacházely. Ale na tom nesešlo, někdo totiž na místě tajně ukryl kameru se zrnitým obrazem,

a co bylo ještě podstatnější, deníky biologů podle všeho umožňovaly přesnou rekonstrukci událostí.

Procedura proběhla hladce pouze v případě aligátora, který se kdysi jmenoval Šmak, ale protože Vedoucí 2 nedala jinak, začalo se o něm mluvit jako o Tyrance. Postroj nepředstavoval žádnou překážku. Tyranka v celé své třímetrové kráse doklusala-doklouzala k vodě a téměř okamžitě zmizela, jako by voda představovala nejen blaženou svobodu, ale portál.

Následovala Ohnivá bouře, přičemž proběhly určité nedostatky v načasování mezi konečným uchycením postroje a otevřením dveřního mechanismu pomocí „dekonstruovaného drátěného ramínka“ – pokud Starouš Jim mohl říct, oba kroky typu „nejprve 1, pak 2“ proběhly v přesně tutéž chvíli, takže navzdory úspěchu hrozila katastrofa – a zmizením aligátora ve vodě, jež se odehrálo tak bezprostředně vzápětí, že Starouš Jim nezalžíval biologům jejich úlevu.

Mohl jim někdo vyčítat, že ignorovali alternativní vesmír, ve kterém se jim Ohnivá bouře vymanila a masakrovala těla, až na bahnité břehy tryskala krev a rozlévala se po nich ve vlnách? Ne že by se věc bez krve obešla: „menší škrábance, ošetřeno na místě,“ citovala oficiální zpráva Medika.

Zároveň si Starouš Jim v Medikových zápisnicích povšiml načmárané poznámky na okraji, podle které „byla přijata veškerá možná opatření, ale nedalo se nic dělat“. Použitý inkoust neodpovídal barvou zbytku stránky, takže byl naškrábaný text možná mnohem pozdějšího data a Medik v panice během oné budoucí katastrofy... omylem začal psát na špatnou stránku.

S Brundibarbarem a Seržantem Houpačkou už to tak dobře nedopadlo. Prvně jmenovaný se ze sotva uzpůsobeného chladicího boxu odmítl hnout a druhý jmenovaný se navzdory všem slibům zamotal do postroje, takže ho nezbylo než zpacifikovat tišidly a pak odpoledne připravit znovu, přičemž mezitím už většina expedice „popíla“.

Ale co to mělo znamenat? Popíla čeho? Snižoval jejich připravenost ještě další faktor?

Technická chyba zpomalila na tajném záznamu jejich kroky, takže biologové vypadali, že se dohodli na pomalém ústupu, pomalé kapitulaci, a pak se znovu skupinově rozběhli, ale opět se ve vlnách vydávali vlastní cestou, jejich trasa se přes vrchol valu větvila do opačných směrů. Zrnité schematické postavy se proti nezměrnosti mokřadů a oblohy jevily maličké. Nebýt technické chyby, myslel by si Starouš Jim, že před něčím prchají.

Brundibarbar nakonec vstoupil do děje tím, že opustil jeviště. Zato Seržant Houpačka chňapal a bokem se svým fanouškům cukal vstříc s tak zuřivým odhodláním, že se biologové dali znovu na útek, třebaže někdo z nich, Starouš Jim nepoznával kdo, kolem šelmy kroužil a volal něco, co znělo jako nesmyslné: „Sem, čičí, čičí!“ To přece nemohla být pravda, nebo ano? (Zde video končilo.)

„K popukání,“ připsal poznámku někdo z dřívějších analytiků Centrály. Jenže to k popukání nebylo. Tahle chvíle i popíjení budily znepokojivý dojem, neladily s disciplinovaností, kterou by jeden na začátku vědecké expedice očekával. Důvěryhodně na Starouše Jima nepůsobila ani míra začerněných údajů, které se v archivu ve spojitosti s aligátorím experimentem nacházely. Ukazovala na rostoucí obezřetnost, jako by mžoural do mlhy, která se rozprostřela nad černou vodou bažiny, a přitom dál plul vpřed po hladině a neviděl, co leží po stranách.

Zároveň tu však v záznamech biologů byla jistota, sebevědomí, které podezíravost rozptylovaly a skýtaly úlevu. Seržant Houpačka se totiž také poroučel do vody a zmizel a biologové nadále spoléhali na detektor, který jim umožňoval nové životy aligátorů sledovat.

Tyranka si držela odstup, zatímco ostatní se drželi nablízku, alespoň nějakou dobu. Žádný aligátor nejevil sklon opustit danou oblast, přinejmenším ne ještě před úsvitem, a když uplynuly čtyři dny, Vedoucí 1 přenesla sledování jejich pohybů, zahrnujících někdy celodenní povalování v jednom a tom samém bahništi, na nejméně zkušeného člena výpravy.

Šestého dne našli přední končetinu Ohnivé bouře: byla omotaná kabelem vysílače a celek se nápadně vyjímal na bahnitém břehu. Hluboké otisky bot ukazovaly na pytláky. Jak si zapsal jeden biolog, „světlá barva

nohy – uchvácené dokladem o našem experimentu, ztracené tak daleko od domova – v sobě měla něco jemného nebo dojemného. Hodinu jsem plakal, ale nevím, jestli to byla vhodná reakce.“

(Ne, podle Starouše Jima to vhodná reakce nebyla, i když se do pláče hluboko v archivech Centrály a v nejnečekanějších chvílích dával také, z vlastních důvodů.)

Brundibarbara našli mrtvého, nafouknutého a bílého a nějaký tvor z něj posmrtně kus vyrval, možná Seržant Houpačka, jak se spekulovalo na základě úvahy, že pro něj stres a anestetikum znamenaly přílišnou zátěž. Pitva odhalila v žaludku ryby, želvu, bahno a rozbitý hrníček vzpouzející se jakémukoli vysvětlení.

Zároveň byl Brundibarbar těhotný, „což nás překvapilo“, zapsala si Vedoucí 2, „vzhledem k tomu, že ho průvodní listiny označovaly za samce“, a zároveň vládlo jisté obecné zmatení: „Upřímně řečeno si nevzpomínám, kdy jsme se tohoto projektu původně ujali, kdy jsme se s těmito jedinci setkali poprvé. Vedro je tu pekelné.“

Seržant Houpačka se z projektu odhlásil tak, že vyklouzl z postroje ve vodě poblíž stanu Vedoucí 1, což byl podle jejího absurdního konstatování „projev zdvořilosti odpovídající jeho osobnosti v době, kdy jsem ho znala nejlépe. Tato ztráta mě zasáhla výrazně nad očekávání.“

Taková sentimentalita vůči aligátorovi vnímanému ještě před pár dny jako břímě se Starouši Jimovi zdála tíživá, i když příčině přijít na kloub nedokázal. Stejně tak nechápal, proč biologové experiment s aligátory oslavovali v hlášeních jako velký úspěch, a když to s misí začalo jít z kopce, dokonce o něm mluvili s jakousi krásnou, všepohlcující nostalgií. Mýtus kompetentnosti, možná. Mýtus houževnatosti. Mýtus objektivity.

Možná by jak on, tak biologové projevíli víc moudrosti, kdyby se zaměřili na otázku, jak se Seržant Houpačka stal mistrem útěků, postroj byl totiž netknutý a stále zacvaknutý, bez jakýchkoli trhlin. Tak jak se aligátor mohl osvobodit? Staroušovi Jimovi se vracela scéna z poškozeného videa, kde biologové hříčkou záznamu utíkali z místa, na kterém aligátory vypustili, a znovu utvářeli pijácký kroužek.

Přehrál si video tolikrát, že se z něj stala zneklidňující změť světla a stínů, rozpixelovaných hlav a nohou bez trupu, tvarů, které vždy ostře vyskočily a znovu je pohltila minulost.

„Byla přijata veškerá možná opatření, ale nedalo se nic dělat.“

Nebo byl výsledek přesně podle očekávání?

003: MĚSTO MRTVÝCH

Na sklonku jara, týden po vypuštění Tyranky, si biologové založili stálé velení v troskách města duchů, které si kdysi dělalo nárok na pozici okresního sídla. Bylo odlehlé i na poměry okolních končin, prolezlých pytláky, anarchisty a pěstiteli trávy.

Pohled z ptačí perspektivy by trosky budov pod příkrovem stromů málem ani neodhalil, ale západně leželo samotné ústí řeky, východně proti vši pravděpodobnosti květnatá louka vytrácející se v pobřežní bahniska, jižně zase močály táhnoucí se k moři a severně neproniknutelný podrost malých palem a ostružiní.

Ústí řeky obemykalo Mrtvé město jako dlaň, která se kdykoli může sevřít v pěst.

Biologové na to odlehlé místo dorazili v kajacích, za nimiž svědomitě klouzala po hladině pramice s vydatnějšími zásobami. U bahnitého břehu je vítala řada rezavějících automobilů, které se podobaly ohromným hřmotným broukům vyskládaným na sebe do výšky tří kusů. K městu pak odtud vedl špalír nepoddajných dubů bahenních.

Biologové ironicky vztyčili prapor na radnici a vytáhli s mačetami proti nejhorším popínavkám, jimiž se zalykala Hlavní ulice, ani pak se tu ale expedice necítila dobře. „Ptáci se v těchto troskách ozývají tlumeně a vzhledem k podivné akustice dokážeme jen s potíží stanovit odkud.“

Starouš Jim si říkal, jestli biologové na Hlavní ulici propadali pochybám. O své misi. O kariéře, kterou zvolili. S ohledem na to, že skončili na takhle zpustlém místě, které se rychlostí několika centimetrů za rok

propadá do země. Že teď žili vystavení pronikavému hmyzímu jeku nescoucímu se nocí a vrtochům drolících se zdí.

Navíc v Mrtvém městě nebylo všechno tak, jak jim slibovali. Měli informace o filmaři, který loni na Hlavní ulici točil scény do nezávislého filmu, „horečného snu nasnímaného na konci světa“, a to znamenalo určitý omezený přístup k elektřině. Ve skutečnosti ale nic nefungovalo, zásuvky byly zkorodované a ukázalo se, že nouzový generátor má jen vnější konstrukci: jak poznamenala jedna bioložka, „vykuchaný vnitřek neobsahoval nic než ucházející balónky“.

Náhradní generátor dorazil týden nato i s palivem – z dočasného skladiště Centrály, jak si s pozdviženým obočím všiml Starouš Jim. Balónky ze starého generátoru už mezitím biologové vyndali a zbavili se jich. Pohled na ně budil nervozitu, ne smích, a kromě ní i pocit, který jeden biolog popsal v deníku jako „dojem nějakého vtípu, co není vtípný“. Podle Starouše Jima zaváněly balónky provokací.

Ale kdo byl ten provokatér? Osud? Sadistický bůh močálu?

Jakmile biologové obsadili město duchů, začali mu místní říkat Mrtvé město nebo Město mrtvých, ve smyslu „jsi pro mě mrtvý“, podle nějaké fantasmagorie, kterou zbožňoval Opilý koráb. Biologové se nad jménem Mrtvé město nikdy nepozastavili, naopak tak místu, kde se usídlili, začali téměř okamžitě říkat také.

Možná to pokládali za nějaký ironický vtípek, možná se u nich ve chvílích soukromí u táboráku, který vzhledem k roční době sálal až moc, dostavovalo vědomí, jak nesmyslné je označovat okolí za mrtvé, když ho tak moc oživuje hmyz, rostliny a houby. A možná nad nimi znamení a symboly neměly žádnou moc.

Biologové vytyčili perimetr, pod stromy na rozhraní květnaté louky vztyčili jurty z bílého plátna, v noci zapalovali hranice, našli čistou pitnou vodu... a pak začali podnikat výpady. Do širokého okolí. „Invační druh“ s novými migračními trasami, jak znovu podotkl Chlapáček Slim. Jurty podle jeho popisu vypadaly jako vanilková varianta bezmoučných koláčků